

פרוטוקול מס. 53/א

מישיבת ועדת הכספים והתקיימה ביום ד', י"ב בשבט
תשס"ז, 25 בנואר 1956, בשעה 9.00

ש.ה.

הנוכחים

חברי הוועדה:
י. גורי - היו"ר
א. אברמאל
י. אפרח
ח. אריאב
י. בדר
א. בן אליעזר
ש. דיין
ז. הוזליב
מ. חזני
ע. לויין
י. ספיר
י. פורדר
ז. צור

מוזמנים:
ד"ר ארנון - מטעם משרד האוצר
מר סורוקר - " " "
מר להב - " " "
מר ספיבק - " " "
ד"ר קיטרון - " " "

סדר - היום

- א. בצבעות על סעיפי ההוצאה של התקציב הנוסף לשנת 1955/56 - תקציב הפיתוח
- ב. חוק תקציב (מס. 4) לשנת הכספים 1955/56
- ג. העברות מטעף לסעיף בתקציבי המשרדים הממשלתיים.

היו"ר י. גורי: אני פותח את הישיבה.

י. בדר: מאחר שהופיעה כבר היום כתבה בעתון "הארץ" על שנויים שחלו בדו"ח מבקר המדינה לשנה האחרונה ועל מכתב שנכתב על ידי המבקר אל הוועדה כדי לשנות את הדוח האמור, הנני מבקש כי המכתב שנחשב ליוצא לידיעת חברי הוועדה.

היו"ר י. גורי: עלי לומר כי חבר הכנסת בדר פנה אלי שלשום ובקש העתק מן המכתב. הצעתי לו כי מוטב לחכות עד אשר נקבל באורים מן המבקר עצמו לשאלות השונות שנחשורו בקשר למכתב זה. כוונתי הייתה להזמין את מבקר המדינה על מנת שהוא יתן את הפרוש הנכון למכתבו, ורק לאחר זאת יוכל חבר הכנסת בדר לעבל העתק הדרוש לו לצורך פרסומו. הכתבה בעתון איננה מתאימה כלל למציאות, ואני חושב כי הדרך הנכונה ביותר תהיה שהמבקר יוזמן לוועדה וישמע את ההערות השונות ואף יתן הסברים. אני חושב כי נוכל להזמין את מבקר המדינה לישיבת הוועדה ביום ב' במיוחד לענין זה.

אנו עוברים להצבע על הצעות חברי הוועדה
לגבי הוצאות תקציב הפיתוח.

היו"ר י. גורי:

הצעותיו של חבר הכנסת לויז בשם סיעת "חירות" הן:

בסעיף חקלאות להוסיף 500,000 לילטעיף מימון השיכון בהתיישבות
החדשה (סעיף 01-07.201) - ההצעה נדחתה.
להפחית 100 בסעיף 31.201 - הוצאות להקמת מעקף - ההצעה נדחתה
בתחילת סעיף 105 בפרק פיתוח הערבה, לכתוב
"הוצאות להקמת בריכות" במקום "הקמת בריכות"

מר טורוקר:

בטרם הוחל בבצע הנסיונות על ידי החברה
הוסכם שבאם יעלו הנסיונות יפה הרי שהסכומים
הללו ייחשבו כהלוואה, ואם לאו - יהיו על חשבון תקציב פיתוח הערבה.
הנסיונות האליחו, ורוב הסכום ייראה כהלוואה ואילו חלק מסוים
כהשקעת הממשלה לפיתוח אילת.

נ. לויז:

לאור ההסבר אנו מוותרים על ההצעה.

בסעיף 40.101 להפחית לירה אחת - ההצעה נדחתה.
בפרק תעשייה ומלאכה להוסיף סעיף 04 - הוצאות
להון חוזר לתעשייה זעירה ומלאכה 1,000,000 ל"י - ההצעה נדחתה
בפרק מחצבים ומכרות להפחית בסעיף 65.202
1,000,000 ל"י - ההצעה נדחתה
בפרק תחבורה, להפחית 105 בסעיף 105 -
רכישת שלשה קטרדיזל - ההצעה נדחתה
בפרק שיכון להוסיף סעיף 38. להחשת קליטת תושבי
מעברות ועוליה חדשים - 2,500,000 ל"י - ההצעה נדחתה
בפרק קרנות למפעלים שונים להפחית 100 בסעיף
01.200 הוצאות לעידוד התלירות - ההצעה נדחתה
בפרק עבודות צבוריות להפחית 1 ל"י - ההצעה נדחתה

אנו עוברים להצעות סיעת הציונים הכלליים:

היו"ר י. גורי:

בפרק חקלאות להפחית 4 ל"י - ההצעה נדחתה
בסעיף 01-07.202 (מימון השיכון בהתיישבות
החדשה - תוספת עקב התייקרות משנים קודמות - ההצעה נדחתה
להפחית 1 ל"י
להפחית 2 ל"י בסעיף 01-07.203 קידום בצו תכנית
השיכון בהתיישבות החדשה - ההצעה נדחתה
להפחית 100,000 ל"י מסעיף הוצאות להקמת משקי
עזר (סעיף 31.201) - ההצעה נדחתה
בפרק תעשייה ומלאכה להוסיף 3,250,000 ל"י - ההצעה נדחתה
בפרק מחצבים ומכרות, למחוק את הסעיף 05,202
הלוואה למפעלים המלה להרחבת מתקני הכרייה - ההצעה נדחתה
להפחית 1 ל"י בסעיף 07.202 (הלוואה לחברת הפוספסיה
להרחבת מתקני הכרייה) - ההצעה נדחתה

בפרק שיכון להפחית 1 ל"י - ההצעה נדחתה

בפרק קרנוח למפעלים שונים למחוק את הסעיף
06 שיקום הריסות טבריה - 150,000 ל"י - ההצעה נדחתה
להפחית 1 ל"י מתקציב מוסדות ממלכתיים לצרכי
דתיים - ההצעה נדחתה.

האם אפשר להניח כי לעבודות הצבוריות להן
מוקצב סכום של 850,000 ל"י קשורות עם ארכי

י. ספיר:
בסחוק?

המדובר הוא בטלילת שלשה כבישים לפי דרישת
משרד הבטחון. ד"ר ארנון:

אני מבקש נתונים בקשר לגודל החוב בטעיף
202 כפי שיתבטא בתחילת שנת הכספים 1957/56. י. ספיר:

נבקש נתונים אלה מן החשב הכללי, אם כי
אפשר למצוא אותם גם בדברי ההסבר של שר האוצר בכנסת. היו"ר י. גורי:

טיעון מק"י הגישה את ההצעות הבאות:

בטעיף 401, במקום "הלוואה" יהיה כותב "הענקות"
בטעיף 55.201, והסכום יוצמד במקום 7,200,000 ל"י
על 12,000,000 ל"י - ההצעה נדחתה

בפרק תעשייה ומלאכה למחוק את הסעיף לרכישת ציוד - ההצעה נדחתה

בפרק מחצבים ומכרות להוסיף את המלים "גבעלות המדינה"
- ההצעה נדחתה

את פרק השכון להעמיד על 25,000,000 ל"י - ההצעה נדחתה

היו"ר י. גורי: אנו עוברים להצבעה על הצעות הממשלה:

סעיף 401 -	קלאות -	19,575,000 ל"י	-	נחקבל
סעיף 415 -	פיתוח הערבה -	140,000 ל"י	-	נחקבל
סעיף 420 -	תעשייה ומלאכה -	6,175,000 ל"י	-	נחקבל
סעיף 425 -	מחצבים ומכרות -	3,770,000 ל"י	-	נחקבל
סעיף 440 -	חבורה -	1,411,000 ל"י	-	נחקבל
סעיף 450 -	דואר -	1,400,000 ל"י	-	נחקבל
סעיף 460 -	שיכון -	18,890,000 ל"י	-	נחקבל
סעיף 470 -	הלוואות לרשויות המקומיות -	4,000	-	נחקבל
סעיף 475 -	בניית מוסדות צבוריים וממלכתיים			
		750,000 ל"י	-	נחקבל
סעיף 480 -	קרנוח למפעלים שונים -	800,000	-	נחקבל
סעיף 485 -	חברות צבוריות -	35,000 ל"י	-	נחקבל
סעיף 490 -	עבודות צבוריות -	850,000 ל"י	-	נחקבל

היו"ר י. גורי: אני מעמיד להצבעה את התוספת לתקציב הגרוס
לשנת 1955/56 בהקף של 1,800,000 הכנסה
והוצאה, המיועד לניסוי הפרשי שערית.

התוספת לתקציב גרוס לשנת 1955/56 - נתקבלה

היו"ר י. גורי: אני מעמיד להצבעה את ההצעה להוסיף סעיף
של 3 מליון לטלילת מחצבים ומתקנים
לאחסנת סחורות - סעיף 40.101 בפרק תעשייה ומלאכה.

אושרה תוספת סעיף כנ"ל בפרק מלאכה ותעשייה

ש.ה.

היו"ר י. גורי:

עלינו לקבוע לגבי אלו סעיפים חורגה הטיעה הקומוניסטית להביא הסתייגויות. נוהגים היינו בדרך כלל לאשר להם הסתייגויות בסעיפים לגביהם יש להם עמדה עקרונית. אני מציע לאפשר להם הפעם להסתייג לגבי סעיפי ההוצאה הבאים: משרד החוץ, משרד המשטרה, משרד העבודה, משרד הדואר, משרד הנוחברה ותקציב מיוחדים. לגבי סעיפי ההוצאה של תקציב הפיתוח אני מציע לאפשר להם להסתייג לגבי סעיף רכישת ציוד בפרק תעשייה ומלאכה, ובסעיף השכון. יחד עם שמונה הסתייגויות שאישרנו להם בסעיפי ההכנסה, תהיה להם זכות הסתייגות לגבי 16 סעיפים - בערך מחצית הסתייגויותיהם.

הצעת היו"ר נתקבלה ללא התנגדות.

חוק תקציב (מ.ס. 4) ללינו הכספית 1955/56, ותוס' 1955

היו"ר י. גורי:

הצעת תקציב נוסף זה מיועדת לאפשר לממשלה להוציא סכום נוסף של 23,550,000 לשילוחים מניות חברת החשמל לא"י. ועדת הכספים קיימה כמה פעמים ברורים בענין רכישת המניות של חברת החשמל.

י. ספיר:

האם אין הממשלה חייבת להגיש לכנסת הצעת חוק אשר תסמין אותה להתקשר בהתקשרויות שיחייבו הוצאה כל כך גדולה?

ד"ר קיסרון:

לפי סעיף 4 לחוק נכסי המדינה ושאיח היא לרכוש נכסים (הגדרת הנכסים היא רחבה ביותר) בישראל ומחוצה לה, בדרך קניה, קליפין ובכל דרך אחרת, לשכרם, לחכרם ולקבל זכויות בהם - הכל בתנאים שתראה לנכון. במידה והסכומים לרכישת אלו אינם מכוסים על ידי התקציב, תהיה זקוקה לכיסוי תקציבי.

ספיר:

חלק מן המניות שולט כבר על ידי הלואה שנתקבלה על ידי הממשלה באנגליה. האם פעולה זו חוקית?

ד"ר קיסרון:

הממשלה ושאיח ללוות כספים גם ללא חוק. אמנם חקקה הכנסת חוק בשביל ההלואה שהממשלה קבלה מה"אכסים בנק", אך זה נעשה בגלל דרישת המלווה ולא משום צורך חקיקה פנימית שלנו. הממשלה זקוקה לאישור הכנסת רק במידה שתקציבה אינו מספיק לה לכיסוי פעולות הרכישת שהזכרתי, אך אין היא זקוקה לאישור הכנסת לעשיית הפעולה עצמה, נומר מבחינה עסקית. הסיקה נחונה ברשותה היא.

י. בדר:

אני מביין כי הממשלה יעולה לקנות נכסים כראות עיניה ולקבל הלואות, אך אסור לה לעבור על התקציב המאושר. לפיכך יוצא כי הכספים שכבר הוצאו מהווים הוצאה בלתי חוקית.

ד"ר קיסרון:

הם מהווים הוצאה הטעונה אישור.

י. בדר:

אני מבקש להשהות את הדיון בענין זה עד אשר נשמע חוות דעת של כמה מומחים ראשיים את אין הערכת הרכוש בלתי מחאימה, ושנית - האם בכלל כדאית עיסקה זו למשלט המסים בישראל. אמנם היה ברור על כך בוועדה הכספית עם השו דב יוסף, אולם סיכומו של אותו דיון היה כי יקויים דיון בכנסת, והדבר לא הוצא לפועל. היום זו הפעם הראשונה שהענין מובא לוועדת הכספים באיזו שהיא מסגרת חוקית, כך שעלינו להכין הצעת חוק ולא חוות דעת. גם אין לראות כל רציפות בין ברור שקויים בוועדת הכספים של הכנסת השניה ובין הוועדה הנוכחית.

בקשתי היא כי יוזמן לדיון בוועדה שר הפיתוח החדש או מנהל משרדו, וכך מר אברהם רותנברג. כמו כן אני מבקש העתקים של ההסכמים שנכרתו בענין חברת החשמל.

היו"ר י. גוריי: מאחר שדעת כמה מחברי הוועדה היא כי רצוי לקבל באורח מפי שר האוצר ושר הפיתוח בטרם נצביע על הצעת תקציב נוסף זה, אני מסכים כי נאמיר את הדיון בו לדיון אחר ונשגנו לקיים בעניני החשמל בכלל במסגרת הדיון על החקציב, ולאורך זה נקדים את הדיון בנושא זה. לא תהיה בכך השפיה רבה, באשר חייבים אנו לקיים את הדיון הכולל לפני הפגרה.

העברת מטעמי מסעף בתקציב השנתיים המשלתיים

1. שנויים בתקציב הרגיל של משרד ראש הממשלה לשנת 1955/56

י. ספיר: אני מבקש לקבל פרוט לגבי השתתפותם של גורמי חוץ בהוצאות.

י. רדרי: אני חושב כי הסכומים הנמסרים כאן כהכנסה מעבודיה על ידי גורמים אחרים (60,000 ל"י) הם הסכומים המלאים. עד כמה שידוע לי שלמה ועדת הבחירות המרכזית בלבד כסכום הזה.

מר טורוקר: בהצעת החוק יש פרוט של סכום כולל של 549,000 ל"י 44,000 ש"פ פעולות הלשכה המרכזית לטכניסטיקה, 200,000 לייחאוצר בקשר לאינדקס זמם הכנסה, 170,000 לייצובדין למשרד הפנים ו-128,000 ליימגופים אחרים. עתה מגדיל את הסכום ב-60,000 ליינוטפות בדברי ההסבר להצעת התקציב המקורי יש חלוקה מפורטת של הגופים אשר השתתפותם מאטבת ל-128,000 ל"י וגם הסבר על סטנדרד המחירים לפיו עובד המרכז.

י. ספיר: העובדה כי הסכומים כאן מעוגלים כל כך, מעוררת חשד בן היתמט המשרד בעודיה מטויימים לצורך סעיפים אחרים בתקציבו. השאלה היא כיצד אפשר לבדוק את הדיוק שבחישוב.

מר טורוקר: אוכל להמציא אינפורמציה מדוייקת בכחב על תהליך החישוב.

הוחלט לדחות את ההחלטה בשתי ההצעות לשנויים בתקציב משרד ראש הממשלה 1955/56.

2. שנויים בתקציב הרגיל של משרד החקלאות לשנת הכספים 1955/56

הצעת השנויים - אושרה

3. שנויים בתקציב משרד המשטרה לשנת הכספים 1955/56

י. ספיר: מן הפרטים הנמסרים כאן יוצא כאילו חלק מן המא"זים מקבל משתמו מן הטוכנות. אני מתעניין בדבר, משום שזוכר אני כי המשטרה התנגדה לסידור דומה לצורך השמירה על הנמלים.

מר טורוקר: מא"זים אלה הם סוג מיוחד בתוך כחוו הבטחון, והם עומדים לרשות המשטרה. בתקציב הנוסף יש סכום של 91,800 לירות עבור מא"זים בכפרי עולים. התוספת של 314 אנשים לצורך זה מתכסה על ידי התקציב הנוסף ועל ידי הגדלת השתתפות הטוכנות באופן יחסי.

הצעת השנויים - אושרה

4. שנויים בתקציב הרגיל של משרד הסעד 1955/56

י. בדר: לפי הצעת המשרד בנו מחבוקים לאשר העברת סכומים המיועדים לפעולת סעד, לצרכי האדמיניסטרציה.

י. ספיר: צריך לברר קודם כל מה על הנארכים במקום קיבלו כל מה שנדרש לפי מודד מטויים ונשאר עודף של כסף. היות וקשה להניח שבמקומות אלה פחת מספר הנזקקים לעזרה, הרי פרוש הדברים כי חסכו סכומים אלה במחוכבן.

מר סורוקר: לפי ההצעה הראויה לה יחול כל שווי מהותי. יש רק צורך פורמאלי להעביר סכומים אלה מסעיף לסעיף לאחר שאותם מקומות שינו את מעמדם המוניציפלי ועוברים למסגרת אחרת. איני יכול לומר זאת לגבי הצעת השנויים השניה, אשר כפי הנראה מתכוונת להעביר סכומים מסעיפי הפעולה ממי למטרה של מחקר.

היו"ר י. גורי: צריך להתייחס לעצם השאלה אם המחקר דרוש או לא. יתכן שאפשר היה למצוא דרך אחרת למימון.

י. הרצפלד: אנו יודעים כי יש הכרח במחקרים סוציאליים וכי הם נעשים גם כן עבור הנארכים עצמם. אני בעד עסקיית המחקרים הללו.

ש. דייך: אני מאיע להזמין את שר הסעד כי יתן הסברים. אין זה קורה בפעם הראשונה שעושיה פעולות אדמיניסטרטיביות שונות על חשבון העזרה הישיבה לנארכים.

היו"ר י. גורי: נודיע למשרד הסעד כי הועדה מטילה ספק ביציבות שבהעברה זו. אם הוא יכול למצוא מקור אחר לכיסוי הוצאות המחקר - ניחא; אם אינו מוצא מקור אחר וחושב כי אין אפשרות לוותר על המחקר - יבוא ויתן באורים בעצמו כדי לשכנע את הועדה בצורך להפחית את הסכומים המיועדים לעזרה ישירה לנזקקים.

הישיבה ננעלה בשעה 11.00